

Utbildningsdepartementet

Jämställdhetsenheten

Sändlista

Delegationen till CSW57 (samtliga)

Sveriges representation i New York

UD/FMR

UD/MU

S/FS

JU/KRIM

A/DISK

U/IS

U/Exp.chef

Sida

DO

Jämställdhetsrådet

Särskilt sakkunniga för jämställdhet Länsstyrelserna

Kompromissframgång i slutsatser om våld mot kvinnor och flickor – FN:s kvinnokommissions 57:e sammanträde 4- 15 mars, New York

---

- *FN:s Kvinnokommissions (CSW) 57:e möte behandlade huvudtemat eliminering och förebyggande av alla former av våld mot kvinnor och flickor.*

- *UN Women's budskap var glasklart – fjolårets misslyckande att nå slutsatser fick inte upprepas. Därtill hade tio år förflutit sedan årets huvudtema senast förhandlades vid CSW, varvid inga slutsatser antagits. Mycket stod i år på spel.*

- *Det oerhört svåra förhandlingsläget löstes fredag eftermiddag när ordföranden presenterade en kompromisstext. Mötet ställdes inför valet att anta eller förkasta texten i sin helhet, inga förhandlingar tilläts. Till flertalet deltagares jubel avslutades mötet med antagandet av slutsatser om våld mot kvinnor och flickor.*

- *Motstånd mot progressiva skrivningar uttrycktes under förhandlingarna i synnerhet av Vatikanstaten, Iran, Ryssland, Qatar och Syrien. Vid antagandet uttalade flera länder reservationer mot texten, däribland Libyen och Qatar.*

Deltagande och förberedelser

Det omfattande deltagandet vittnar om huvudtemats stora betydelse för länder världen över. 133 staters och 6000 civilsamhällesorganisationers (CSO) deltagande registrerades. Rekordmånga evenemang förregistrerades: över 120 officiella respektive 300 CSO-organiserade sidoevenemang. Även mediabevakningen bedöms ha varit större än tidigare år. Därtill återspeglade nivån på deltagandet vikten av årets möte. Ministrar, ambassadörer och andra högre tjänstemän deltog i större utsträckning än vanligtvis i förhandlingsprocessens olika faser. Mötet i New York föregicks av vida förberedelser. UN Women sammankallade konsultationer, regionala förmöten, expertmöten och intressentmöten med regeringsrepresentanter, akademien och civilsamhället.

UN Women uppfattades generellt som avsevärt mer lyhörda och handlingskraftiga än tidigare år. UNFPA och UN Women samarbetade med gott resultat mycket nära under förberedelserna och bedrev ett aktivt påverkansarbete gentemot delegationerna inför och under årets sammanträde. Tvärregionalt stöd i flera viktiga frågor uppnåddes.

Sverige uppvaktade i nordisk krets vid ett par kritiska tillfällen inför och under mötet en dialogvänlig Bachelet. Samtalen bedöms ha haft betydande inverkan, särskilt på skrivningarna i förhandlingsutkastet (*zero draft*). Överlag noterades att efterfrågan på de nordiska ländernas expertis och engagemang var stort. Sverige har ett stort förtroendekapital som väl förvaltad kan åstadkomma avsevärd påverkan.

Delegationen

Årets delegation var något större än tidigare år och bestod av: Jämställdhetsminister Maria Arnholm och politiskt sakkunnig Erik Scheller (Utbildningsdepartementet); Annika Mansnéus, Tanja Olsson Blandy och Maria Gutiérrez från jämställdhetsenheten (Utbildningsdepartementet); Kerstin Bynander från den nationella samordnaren mot våld i nära relationer (Justitiedepartementet); Carolina Wennerholm (Sida); CSO-representanterna Annika Törnkvist (Kvinna till Kvinna), Carina Ohlsson (SKR), Angela Beausang (Roks), Gertrud Åström (SKL); riksdagsledamot Jenny Peterson (m) och Ann-Christin Ahlberg (s); Johanna Nilsson, Cecilia Leveaux och Caroline Stein vid Sveriges FN-representation i New York.

Förhandlingarna

EU:s medlemsstater enades om en gemensam position i samtliga frågor, förutom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Följaktligen förhandlade medlemsstaterna SRHR-frågorna i nationell kapacitet. Sveriges riktlinjer och mål fastställdes i en nationellt framtagna raminstruktion. EU agerade utifrån en gemensamt fastställd strategi och position. Instruktionen möjliggjorde att EU med stor tydlighet kring prioriteringar och målsättningar kunde bidra till förhandlingarna och

kommunicera med andra delegationer. Den underlättade också för EU att agera effektivt och fokuserat förhandlingarna igenom.

Förhandlingarna karaktäriserades av sedvanligt svåra motsättningar mellan starkt socialkonservativa eller reaktionära delegationer (ibland med religiösa förtecken) och delegationer med progressivare (ofta sekulära) agendor och mandat. Mest tongivande i den förra kategorin var Vatikanstaten, Iran, Ryssland, Qatar och Syrien. Till den senare hörde EU, Schweiz, USA, Norge, Brasilien, Mexiko, Uruguay, Argentina, Peru, Chile, Costa Rica och Colombia.

Vore det inte för ordförandes förfarande med kompromisstexten hade förhandlingarna sannolikt inte resulterat i antagandet av överenskomna slutsatser. Redan under torsdagen cirkulerade rykten om en "*take it or leave it*"-strategi. Förhandlingarna hade avancerat mycket långsamt under den andra veckans första dagar och i takt med det hade utsikterna att nå slutsatser minskat. Dryga timmen innan kompromissen lades på bordet var ett 20-tal paragrafer ännu öppna. Här återfanns de mest svårförhandlade som inkluderade referenser till suveränitet, tradition, kultur, religion, familjen, sexuell orientering och könsidentitet (SOGI) samt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Den filippinska *facilitatorn* höll de svåra frågorna utanför de allmänna öppna diskussionerna, till förmån för att istället lösas informellt.

UN Womens chef Michelle Bachelet besökte i egen hög person förhandlingarna vid ett par tillfällen, för att ingjuta mod hos förhandlarna och påminna om vikten av att nå en överenskommelse som kunde bana väg för att skyndsamt eliminera och förebygga våld mot kvinnor och flickor. Under besöken avancerade förhandlingarna. Även ambassadörer och högre tjänstemän närvarade emellanåt, vilket är ovanligt.

Latinamerikanska länder intog en aktivare och synligare roll än tidigare år, vilket påverkade förhandlingarna positivt. EU:s handlingslinje var att hålla antalet inlägg i debatten och tillägg lågt, för att inte försvåra förhandlingarna. Ett par delegationer från EU fick påstötningar från bland annat latinamerikanska kollegor som uppmanade EU att oftare begära ordet. De menade att EU:s röst behövdes för att stödja andra länders/regioners progressiva inlägg och för att bidra till att bryta den negativa förhandlingsdynamik som uppstod när de bakåtsträvande krafterna dominerade förhandlingarna. EU:s förhandlare ställdes genomgående inför utmaningen att finna en balans mellan att hålla nere antalet inlägg men samtidigt inte försaka strategiska tillfällen att argumentera för EU:s överenskomna prioriterade frågor. Och även att konstruktivt och aktivt bidra till att bryta en negativ förhandlingsdynamik. Förhandlingarna ställde stora krav på lyhördhet hos EU:s förhandlare och dialog med medlemsstaternas och övriga länders delegationer.

Inför och under förhandlingarna spelade i vanlig ordning civilsamhället en viktig roll. UN Women och EU- delegationen arrangerade informationsmöten för CSO: s.

Svenska CSO: s som ingick i delegationen deltog den första veckan på morgonmöten på representationen för att diskutera förhandlingarna. Traditionsenligt hölls även ett välbesökt möte på representationen för samtliga svenska CSO: s på plats. Fortlöpande kontakter mellan nationella förhandlare och CSO- representanter pågick under mötets båda veckor.

Slutsatserna

Slutsatserna hyllades på plats som en balanserad kompromiss. Särskilt mot bakgrund av det rådande förhandlingsklimatet inför och under själva förhandlingarna.

Den övergripande bedömningen är att slutdokumentet är att betrakta som relativt starkt. Detta gäller i förhållande till såväl Sveriges nationella prioriteringar liksom EU:s. Flertalet prioriterade referenser inkluderades och säkrades. Svårförhandlade och angelägna referenser till sexuella rättigheter - en prioritet för Sverige och andra progressiva länder - saknas emellertid i slutdokumentet.

Slutdokumentet innehåller närmare sjuttio konkreta åtgärder som regeringar och andra relevanta aktörer bör vidta för att eliminera och förebygga våld mot kvinnor och flickor.

Där fastslås att våld mot kvinnor och flickor utgör ett övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. Det fastställer även att det är staters skyldighet att – oavsett politiskt och ekonomiskt system eller kultur – främja och försvara mänskliga rättigheter, som är universella och odelbara. Länder bör avstå från att åberopa traditionella, kulturella eller religiösa sedvänjor som skäl att frångå de skyldigheter stater har att eliminera våld mot kvinnor och flickor, i enlighet med CEDAW- deklARATIONEN. Inte heller sociala normer bör åberopas som skäl att förneka kvinnors rätt till rörelsefrihet, äganderätt eller likhet inför lagen.

Särskilt betonas staters ansvar att vidta förebyggande åtgärder, att främja jämställdhet och kvinnors egenmakt och att garantera deras fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Stater uppmanas att skyndsamt på nationell nivå förbättra förebyggande arbete, intersektoriell samverkan, sjukvårds- och hälsotjänster, datainsamling, lagstiftning och policys samt att avsätta nödvändiga resurser för genomförandet av ovan.

Värt att notera är att slutdokumentet innehåller referenser till; våld i hemmet som den fortsatt vanligaste formen av våld; tidiga och påtvingade äktenskap; att förändra attityder genom att utmana

stereotypa könsroller; att engagera män och pojkar; kvinnors och flickors säkerhet på offentliga platser; kopplingen mellan våld mot kvinnor och flickor och olaglig handel med och tillgång till lätta vapen; kvinnors och flickors säkerhet i konflikt- och postkonflikt sammanhang samt politiskt deltagande i fredsprocesser; säkra aborter och akutpreventivmedel; reproduktiv och sexuell hälsa samt reproduktiva rättigheter; den särskilt utsatta situationen för kvinnliga MR-försvare, kvinnor och flickor med funktionshinder, HIV- och AIDS- sjuka, äldre kvinnor och urfolkskvinnor; tillgång till rättssystemet, avskaffandet av straffrihet för våldsbrott och offers rätt till reparation; arvsrätt, rätt att äga mark och annan egendom och kvinnors ekonomiska aktörskap.

Referenser till könsrelaterade mord (*femicide*) drevs av latinamerikanska länder, med stöd av EU, och gör premiär tillsammans med nätstalkning och nätmobbning.

Slutdokumentet fastställer att media bör uppmärksamma allmänheten på våld mot kvinnor och flickor. Media bör också utveckla självreglerande mekanismer för att främja balanserade och icke- stereotypa framställningar av kvinnor som underordnade individer.

Noteras bör även att referenser till sexuella rättigheter, familjen/familjer, SOGI och en listning av olika former av våld hade strukits i utkastet när kompromisstexten lades fram. Likaså hade en paragraf med suveränitetsreferens strukits, vilken var oacceptabel för Sverige och EU med flera. Ordföranden bedömde att antagandet skulle falla om dessa referenser inkluderades.

Sveriges och andra likasinnades målsättning att införa angelägna referenser till sexuella rättigheter uppfylldes inte. Däremot försvarades tidigare landvinningar genom att bevara referenser till reproduktiv och sexuell hälsa samt reproduktiva rättigheter. Sexualundervisning inkluderades, om än något svagare än önskat. Norge spelade en avgörande roll för att säkra referenser reproduktiva rättigheter, akutpreventivmedel och säkra aborter. Breda allianser skapades över EU:s gränser för att försvara redan överenskommet språk och om möjligt bekräfta kvinnors och flickors sexuella rättigheter.

Vid antagandet begärde många länder ordet för att uttala glädje eller missnöje med texten och/eller lägga fram sina reservationer. Ett trettiotal delegationer uttalade i tät följd sitt stöd för slutsatserna och möttes av höga applåder och glada tillrop. Egypten välkomnade texten och noterade behovet av att bemöta den konservativa våg som slår mot kvinnors rättigheter. Samtidigt påtalade Egypten stater rätt att genomföra rekommendationerna i dokumentet i enlighet med respektive lands egna lagar, seder och religion. Iran, Libyen och Qatar uttalade reservationer mot vissa paragrafer, t ex SRH- referenser, och hänvisade till nationell suveränitet.

CSW som funktionell kommitté

Årets förhandlingar blottade på nytt diskussionen om hur kvaliteten i sakfrågorna och förhandlingsresultatet påverkas av att gruppdynamiken och NY-delegaterna får företräde framför de nationella delegaterna från huvudstäderna, med sakexpertis. Ju större inflytande från de förra, desto mindre utsikter till evidensbaserade resultat och åtaganden. Det väcker frågan om hur CSW ska kunna bibehålla karaktären av funktionell kommission och sitt mervärde - eller snarare bli en upprepning av, och/eller villkorat till, det som förhandlas av NY- delegater i Generalförsamlingen vid andra tillfällen (hösten). En reflektionsprocess bör därför inledas för att stärka genomslaget för de nationella experterna. Det gäller EU, liksom utvecklings- och medelinkomstländer.

Resolutioner

Kommissionen antog i år två resolutioner.

Resolutionen om CSW: s framtida organisation och arbetsmetoder "Future organization and methods of work of the Commission on the Status of Women" lades fram av CSW- byrån och antogs utan omröstning. Resolutionen bekräftar att kommissionen ska behålla sina nuvarande arbetsmetoder, som antogs genom ECOSOC-resolution 2006/9, men att dessa arbetsmetoder ska utvärderas under kommissionens 58:e session nästa år. Resolutionen fastställer även temat för sessionerna 2015 och 2016. Den 59:e sessionen sammanfaller med 20-årsjubiléet av Pekingkonferensen och kommer därför att ägnas åt att granska och utvärdera implementeringen av Pekingdeklarationen och Pekingplattformen. Temat för den 60:e sessionen 2016 bestämdes till Women's empowerment and the link to sustainable development. Inför förhandlingarna fanns vissa farhågor om att omnämmandet av Pekingdeklarationen skulle leda till långdragna diskussioner om hur 20-årsjubiléet bör högtidlighållas eller att förslag om att öppna upp deklarationen för omförhandling skulle föras fram. Det kunde dock undvikas och man enades om att endast ägna sig åt en utvärdering av implementeringen. Förhandlingarna av resolutionen gick smidigt och texten var färdigförhandlad redan innan öppningen av kommissionen.

Den återkommande resolutionen om palestinska kvinnors situation "Situation of and assistance to Palestinian women" antogs av kommissionen efter omröstning, 25 för, 2 emot (Israel, USA) och 10 avstående (Belgien, Estland, Finland, Georgien, Tyskland, Italien, Japan, Nederländerna, Sydkorea och Spanien). EU enades om ett avstående och röstförklaring där man framhöll att innehållet i resolutionen hör hemma i Generalförsamlingens Palestinaresolutioner och att man vill arbeta konstruktivt med Palestinas delegation för att fasa ut resolutionen ur CSW.

Nästa steg

Bachelets avslutningstal innehöll en stark uppmaning till skyndsamt implementering av åtagandena i de överenskomna slutsatserna. Hon påtalade att UN Womens expertis och fältnärvaro i 85 länder står till allas förfogande för att bistå i detta nästa steg. Målet är att slutsatserna ska implementeras i nära samarbete med FN:s medlemsstater, FN:s landkontor och civilsamhället. Särskilt betonades vikten av att avskaffa straffrihet för förövare, att engagera män och pojkar, att stärka kvinnors egenmakt och betydelsen av jämställdhet för att förebygga och eliminera de övergrepp mot de mänskliga rättigheterna som våld mot kvinnor och flickor utgör. Bachelet meddelade avslutningsvis sin avgång, för att återvända till Chile. Efterträdaren är ännu inte offentliggjord.

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon uppmanade alla världens regeringar att omsätta slutdokumentets politiska åtaganden i praktisk handling för att förebygga och eliminera våld mot kvinnor och flickor.

Kommissionsplenaren

Generaldebatten, fem paneldebatter och högnivådebatten hölls den första veckan i plenum.

Generaldebatten hölls på huvudtemat. EU:s anförande hölls av Irlands jämställdhetsminister Kathleen Lynch, som underströk att våld mot kvinnor och flickor endast kan elimineras om strukturerna som skapar skillnader mellan män och kvinnor i olika sfärer upphör.

Arnholm framhöll i Sveriges anförande att mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor måste upphöra. Långsiktiga konsekvenser av våld i hemmet och barnaga för våld i nära relationer redovisades, liksom vikten av att engagera män och pojkar i det förebyggande arbetet. Våld som hinder för kvinnors och flickors fulla deltagande i samhället belystes. Vikten underströks av avskaffandet av straffrihet för våldsbrott, av förebyggande arbete och intersektoriellt samarbete, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt staters ansvar.

De fem paneldebatterna berörde olika aspekter av huvudtemat. Norden samarbetade kring dessa och ansvarade för varsin debatt. I Arnholms inlägg framhölls bland annat vikten av att förebyggande arbete innehåller riktade åtgärder till barn och ungdomar, att mäns och pojkars roll lyfts, att barnaga elimineras, att traditionella könsstereotyper utmanas samt att förövare ställs inför rätta och erbjuds stödinsatser.

Sidoevenemang

Sverige organiserade ett officiellt nationellt seminarium och ett nordiskt dito. Därtill stod Sverige som medarrangör till sex sidoevenemang.

Efterfrågan på svenskt deltagande vid olika seminarier och paneldiskussioner var ovanligt högt. Värt att notera är att detta gäller särskilt i samband med seminarier som behandlat lagstiftningsfrågor

(sexköpslagstiftning, kvinnofridslagstiftning mm). En representant från den nationella samordnarens kansli (Olga Persson, Justitiedepartementet) deltog exempelvis å Sveriges vägnar på ett seminarium som diskuterade framgångsrik svensk lagstiftning inom dessa områden.

Jämställdhetsminister Arnholm inledningstalade på tre sidoevenemang, för vilka Sverige var officiell medarrangör: Rädda Barnen, ILGA/RFSL och Kyrkornas Världsråd/UNFPA. Ministern deltog även som panellist i två seminarier, organiserade av EU- kommissionen respektive Sverige som ordförandeland i Nordiska Ministerrådet. IKFF och Kvinna till kvinna arrangerade seminarier med Sveriges stöd, i vilka ambassadör Märten Grunditz medverkade.

Sveriges seminarium

Temat för seminariet var svenska erfarenheter av arbetet för att förebygga och eliminera mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor. Arnholm inledningstalade och lämnade sedan över ordet till panelen som bestod av representanter från SKR, Roks, Sida och Nationella samordnaren mot våld mot kvinnor. Gertrud Åström från Sveriges Kvinnolobby modererade samtalet.

Arnholm slog fast att mäns våld mot kvinnor är ett stort hinder för jämställdhet. Ett förebyggande arbete krävs som utmanar strukturer och sociala normer som främjar våldet. Civilsamhället är ett centralt komplement i arbetet mot våld, inte minst kvinnojourerna som samarbetar med kommunerna. I diskussionen lyftes att polis, socialtjänst och andra aktörer måste arbeta tillsammans för att förbättra skyddsarbetet samt risk- och hotbedömningar, att rollfördelningen måste vara tydlig och att myndighetssamverkan måste stärkas. Kvinnojourerna spelar en oerhört värdefull roll och behöver ytterligare stöd. SKR efterlyste en utredning om varför så få anmälningar leder till åtal och fällande dom, ett kostnadsfritt långsiktigt stöd till de som varit utsatta och ytterligare fokus på förebyggandestrategier riktade till pojkar och unga män. Idrottsrörelsen identifierades som en särskilt viktig i detta sammanhang och i synnerhet Sveriges fotbollsrörelse. Sveriges internationella arbete för att bekämpa könsrelaterat våld diskuterades och Sidas pågående arbete med att inrikta arbetet på prevention.

Intresset för Sveriges seminarium var stort, med flera åhörarfrågor. En isländsk representant undrade över den nationella samordnarens roll, en amerikansk ungdomsdelegat om vilken respons SKR fått från män inom fotbollsrörelsen, en ugandisk om kvinnor som utsätter andra kvinnor för våld och en zambisk om strategier för att förbättra polisens bemötande.

Nordens ministerseminarium

Sverige ansvarade i egenskap av ordförande i Nordiska Ministerrådet för ett nordiskt ministerseminarium på temat mäns och pojkars roll i

förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och flickor. FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson höll inför en fullsatt sal ett starkt och uppskattat välkomstanförande, som bland annat slog fast att våldsam maskulinitet måste göras till något skamligt. Ingen skam skall vila över offren.

Diskussionen som följde leddes av Sveriges ambassadör Mårten Grunditz. Enighet rådde i panelen om att mäns våld kan förebyggas genom att engagera män och pojkar för att utmana maskulinitetsnormer och könsstereotyper. Arnholm betonade vikten av ökad jämställdhet, ökat uttag av mäns föräldraledighet, att bekämpa våld i hemmet och barnaga samt att arbeta med unga för att förändra stereotypa könsroller och sociala normer. Även den norska jämställdhetsministern framhöll betydelsen av mäns ökade föräldraledighet och menade att jämställdhet inom familjen är centralt i arbetet mot våld. Utmaningen att engagera män i ett samhälle som upplevs som jämställt berördes. Arnholm identifierade public service roll, som viktig för att motverka destruktiva maskulinitetsnormer och främja jämställdhet.

Rädda Barnen

Seminariet behandlade kopplingen mellan våld i hemmet samt barnaga och dess långsiktiga konsekvenser för våld i nära relationer. Budskapet från Arnholm och övriga talare var samstämmigt: våld mot flickor och pojkar utgör ett övergrepp mot barns mänskliga rättigheter. Barnrättsperspektivet måste stärkas världen över liksom kunskap öka om våldets konsekvenser. Barn som bevittnar våld i hemmet eller själva utsätts för aga löper större risk att falla offer för våld senare i livet och att själva bruka våld mot framtida partners eller barn. Förebyggandeåtgärder mot våld mot kvinnor och flickor bör därmed innehålla insatser mot våld i hemmet och barnaga. Lagstiftning mot barnaga bör åtföljas av medvetandegörande kampanjer, som förändrar sociala normer och beteenden. Unicef uppgav att de i sitt arbete använder Sveriges lagstiftning och kampanjer som mönsterexempel på hur ett sådant tillvägagångssätt kan utformas och tillämpas.

ILGA och RFSL

Seminariet belyste strategier för att bekämpa våld som sker mot hbt-kvinnor, med hänvisning till påstådd eller faktiskt sexuell orientering och könsidentitet. Arnholm betonade i sitt inledningstal staters ansvar att bekämpa våld mot hbt-kvinnor och slog fast att detta är en fråga som måste synliggöras ytterligare. Fyra representanter från ILGA:s medlemsorganisationer berättade om både personliga erfarenheter och upplevelser som aktivister (Österrike, Kina, Venezuela och Kenya). I diskussionen framhölls vikten av att synliggöra hbt-personer och att bedriva ett aktivt motstånd mot offentliga hetsande uttalanden. Vidare påtalades att våld mot transkvinnor slår hårt eftersom de utöver att som kvinnor osynliggöras även tenderar att osynliggöras på grund av sin transidentitet. Våld i kvinnors nära relationer diskuterades också. RFSL

betonade att Sveriges officiella stöd för seminariet skickar en viktig signal till andra länders regeringar om att våld mot hbt- kvinnor är en fråga som måste prioriteras.

Kyrkornas världsråd och UNFPA

Seminariet diskuterade trosbaserade organisationers arbete för att främja kvinnors rättigheter och i synnerhet sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Arnholm betonade i inledningstalet att tradition, kultur eller religion aldrig får åberopas som skäl att kränka kvinnors och flickors rättigheter och utsätta dem för våld. Företrädare för kristna och muslimska organisationer redovisade metoder för att arbeta med främjande av SRHR. Den unika roll som religiösa ledare kan spela i detta avseende, utifrån det väldiga och särskilda inflytande de har över sina församlingar, diskuterades ingående. En kvinnlig företrädare från Mauretanien beskrev hur organisationen i samverkan med två av landets främsta imamer studerat koranen och kommit fram till att könsstympning inte stöds av skriften. I dialog med lokalsamhällen och de äldre kvinnor som utför ritualen har könsstympningen i allt fler byar kommit att ersättas av andra övergångsritualer, utan våldsövergrepp. En kvinnlig pastor från Sydafrika redogjorde även för hur organisationen arbetar med främjande av SRHR genom att bekämpa stigmatiseringen av HIV- smittade och särskilt tabut kring sexualitet och sex inom den kristna kyrkan. UNFPA påpekade att trosbaserade organisationer också är viktiga aktörer eftersom de i väsentlig omfattning driver hälso- och sjukvårdsinrättningar i många länder.

UNDP/UNFPA och Partners for prevention

Carolina Wennerholm (Sida) modererade paneldiskussionen, som samarrangerades med Sverige och Australien. En rapport presenterades som visade på tre orsaksområden på individnivå, bakom mäns våld mot kvinnor. Det centrala budskapet i rapporten var att trots generella trender ser våldet olika ut i olika sammanhang, vilket insatser och åtgärder måste beakta för att vara verkansfulla. Huvudsakliga strukturella orsaker till våldet är alltjämt ojämställdhet, konflikt och utsatthet (se bilaga 1, Carolina Wennerholm).

Kvinna till Kvinna

Kvinna till Kvinna arrangerade en lansering och ett seminarium kring rapporten Equal Power – Lasting Peace och en ny dokumentär Six Days. Lanseringen var ett samarbete mellan Kvinna till Kvinna, EU och svenska regeringen. I panelen satt FN:s särskilda representant för sexuellt våld i konflikt, EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter och två erfarna ledare från kvinnoorganisationer i DR Kongo och Libanon. Ambassadör Mårten Grunditz inledningstalade. Diskussionen belyste med avstamp i rapporten hur hot om våld och våld mot kvinnor får negativa konsekvenser för kvinnors möjligheter att delta i fredsprocesser och andra beslutsfattande processer (se bilaga 1, Annika Törnkvist).

Bilaga 1 – rapporter delegationsmedlemmar CSW57

Namn: Kerstin Bynander

Organisation: Nationella samordnaren mot våld i nära relationer

Rapport från Nationella samordnarens deltagande i CSW

Undertecknad företrädde Nationella samordnaren mot våld i nära relationer i den svenska delegationen till UN Commission on the Status of Women 2013 (CSW). Från Nationella samordnaren deltog också Lina Blombergsson, Olga Persson och Gunnar Holmberg i CSW.

Vid det svenska seminariet “Working together – Sweden’s multisectoral approach for preventing and responding to violence against women and girls” gav jag en lägesbeskrivning av arbetet i Sverige med att förebygga och motverka våld mot kvinnor och barn. Jag berättade även om de hinder som den Nationella samordnaren har identifierat i detta arbete samt strategier för att de samlade insatserna mot våld i nära relationer ska drivas framåt och utvecklas. De olika paneldeltagarna gav olika perspektiv från Sveriges arbete på området och genom moderatorns arbete hölls detta ihop till en helhet.

Olga Persson från Nationella samordnaren höll ett anförande under sessionen Implementing Laws Preventing Violence Against Women and Girls – successfully. Olga framhöll att implementering av lagstiftning och dess intentioner är ett långsiktigt och tålmodsprövande arbete. Det handlar bland annat om att ändra värderingar och attityder. Detta kräver information och utbildning i många former – inte bara en gång utan vid upprepade tillfällen.

Jag och de övriga i Nationella samordnaren besökte flera intressanta seminarier som arrangerades av andra stater och olika organisationer. Det var väldigt givande att få en bild av hur mycket arbete som bedrivs runt om i världen och lite av vilka utvecklingstrender som finns. Det finns många arbetssätt och goda exempel som Sverige kan lära av, även om vi på många områden är ett föregångsland.

Ett seminarium som vi besökte lyfte fram hur våld mot kvinnor och flickor i starkt patriarkala miljöer kan förebyggas. Genom ett samarbete mellan en biståndsorganisation, Raising Voices och London School of Hygiene and Medicine har man under fem år genomfört ett lokalt förankrat förändringsarbete i ett afrikanskt land och lyckats halvera våldet. Således var man mycket positiv till att det går att förebygga våld mot kvinnor. En av framgångsfaktorerna var att involvera alla i närsamhället. Vikten av att män deltog i förändringsarbetet lyftes särskilt fram. Att involvera män i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor lyftes också på flera seminarier och även vid mötets officiella öppnande.

Förutom att delta i seminarier vid CSW gjorde vi flera studiebesök för att ta del av staden New Yorks arbete mot våld i nära relationer. Vi besökte två Family Justice Center (FJC), i Bronx och Queens, olika domstolar och polisen. På FJC samlokaliseras en rad idéburna organisationer med åklagare, polis och kommunen för att erbjuda ett samordnat stöd till

våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Vi besökte även en familjevårdsenhet på en närpolisstation för att se hur de arbetade i praktiken.

Detta var några mycket kortfattade utdrag från denna givande och intressanta vecka. Det fanns en del övrigt att önska om FN:s administration runt konferensen men de svenska arrangörerna på jämställdhetsenheten gjorde ett lysande arbete. Stort tack!

Namn: Carolina Wennerholm

Organisation: Sida

(Ur Carolina Wennerholm reserapport)

Deltagande i den svenska delegationen till Kvinnokommissionen (CSW) 57:e sessionen:

Huvudtema för CSW var förebyggande och eliminering av könsrelaterat våld.

Trots att mycket kraft lagts på samordning och förberedelser inför mötet har förhandlingarna varit mycket svåra och fastnat f f a i fråga om SRHR, samt kring en paragraf kring tradition och sedvänja som överordnade internationella överenskommelser. Återkommande diskuterades vikten av ökad statistik och data, mäns och pojkars roll, särskilda gruppers utsatthet (flickor generellt, kvinnor och flickor inom etniska minoriteter, funktionshindrade, gamla och LGBT grupper), långsiktigt arbete med normpåverkan. Det svåra förhandlingsläget är en indikator på att jämställdhet fortsatt är en kontroversiell fråga på den globala agendan, f f a vad avser kärnan kring kvinnors rätt till sin kropp. Strategiskt arbete avseende jämställdhet och kvinnors rättigheter är fortsatt mycket angeläget.

Sida har en fortsatt viktig roll i sitt dialogarbete i sammanhang där frågan ännu är kontroversiell liksom ett ansvar att ge strategiskt stöd till aktörer som bidrar till att ge skydd till våldets offer och som arbetar strategiskt för eliminering av att våldet överhuvudtaget sker.

Temat för nästa års Kvinnokommission är uppföljning av millenimålen(MDG). Ett starkt budskap från flertalet aktörer inklusive UN Women var att könsrelaterat våld saknats i MDG 2015, och måste inkluderas i post 2015 ramverket.

Generella reflektioner av deltagande som åhörare vid centrala paneler, möten och dialog med samarbetsparter och representanter för andra länders delegationer:

Jämställdhet och kvinnors rättigheter fortsatt kontroversiellt globalt: De svåra förhandlingarna i kärnfrågor kring kvinnors rättigheter är en indikator på att ett aktivt jämställdhetsarbete är lika viktigt som någonsin förr. Nästan 20 år efter den kvinnokonferensen i Peking är det inte självklart med sexuell och reproduktiv hälsa, att våld relaterat till kön är oacceptabelt, att tradition och sedvänja är överordnat mänskliga rättigheter. Det faktum att det inte ens råder

- enighet om användandet av begreppet ”gender”, visar på att jämställdhet fortfarande är en kontroversiell fråga som är långt ifrån given på den internationella agendan i sin helhet. En teori v.g det senare är att det blivit svårare att använda ”gender” därför att det kopplas till ”gender identity” och då är motståndet desto kraftigare då det inkluderar LGBT frågor.
- **Könsrelaterat våld är på agendan:** Trots ovan är frågan om könsrelaterat våld på den globala agendan. Det finns mycket forskning och belegg för dess omfattning samt kostnader för samhället vilket lyftes i flera sammanhang och av höga tjänstemän och beslutsfattare. Mycket fokus ligger fortfarande på kvinnor och flickor som offer, och förfärande siffror och berättelser tas upp. Kvinnors och flickors aktörskap tas också upp, om än i mindre utsträckning. Fortfarande tycks det finnas ett stort behov av att visa på omfattningen och kostnaden såväl socialt som på individnivå. Gräsrotsorganisationer världen över gör storartat arbete till stöd för offren såväl som strategisk påverkan
- **Återkommande angelägna budskap:**
  - Vikten av mäns och pojkars deltagande i arbetet för att förhindra och eliminera det könsrelaterade våldet.
  - Behovet av fördjupad kunskap, tillförlitlig statistik och kvalitativ data inom områdets alla aspekter.
  - Särskilt utsatta grupper så som flickor (generellt), och kvinnor och flickor inom etniska minoriteter, funktionshindrade och LGBT grupper.
  - Vikten av att förstå normer och attityder och dess inverkan på det könsrelaterade våldet togs upp i flera sammanhang. Aktuella rapporter från Världsbankens , OECD Development Centers samt Partners for Prevention ger ny och fördjupad kunskap inom området.
  - Könsrelaterat våld bör finnas med tydligt i post 2015 ramverket.
- **Implikationer för Sida**
  - Det aktuella läget understryker att Sverige har generellt en viktig roll i det globala arbetet för jämställdhet, och att motverka könsrelaterat våld i synnerhet – särskilt dess kopplingar till SRHR samt till prevention och det vidare jämställdhetsarbetet. Sida har en viktig roll och ett ansvar att stödja politiskt/i dialog samt genom stöd till strategiska aktörer och till insatser på områden där det är extra svårt som SRHR, mäns och pojkars roll, utveckling av kunskap och statistik. Sidas stärkta fokus på prevention av GBV är helt rätt.
  - Det svåra förhandlingsläget visar också på att det är riskfyllt med en ny global konferens avseende jämställdhet, och därför är Kvinnokommisionens årliga möten desto viktigare. De är det självklara forumet där världens regeringar och organisationer möts och för dialog kring kvinnors rättigheter. Det råder farhågor om att om CSW inte når ”agreed conclusions” skulle det äventyra hela Kvinnokommissionen. Det vore förödande.

Jämställdhet och könsrelaterat våld bör bevakas och drivas avseende post 2015 ramverket.

Side event Partners for Prevention: Why do men use violence and how do we stop it: New Evidence on men's use of violence against women and girls and its uses for enhanced prevention (Cohosted by the governments of Australia and Sweden). Närvaro och inledning av bitradande generalsekreterare för UN Women John Hendra, UNFPA (Kate Gilmore,) UNDP (Olav Kjørven), UNDP and UN volunteers (Ghukam Isaczai). Presentation av James Lang av intervjuer av 10.000 män och 2500 kvinnor i 6 länder i syd- och sydostasien, med kommentarer av Claudia Garcia Moreno, WHO, Ravi Verna ICRW Asia Regional Office and Kamani Jinadasa, CARE Sri Lanka. Carolina Wennerholm moderator. Stor anslutning, många frågor. Bland resultaten visas på omfattningen: 1 av 2 män rapporterar att de våldfört sig sexuellt på kvinnor, 1 av 4 att de våldtagit, 4% att de deltagit i gruppvåldtäkter. De identifierar tre orsaksområden på individnivå:

- a. Känsla av ägarskap och kontrol (diskriminerade män, män som har fler sexuella partners eller utnyttjar prostitution är påtagligt mer benägna till våld samt uppfattningen att man har rätt till sex, att vara arg, att det är ett sätt att roa sig på)
- b. Beteende och attityd (87% uppger att maskulinitet är lika med att vara tuff, aggressiv, ingå i gäng, slagsmål, vapen, det är i mkt lägre grad associerat med empati)
- c. Mäns och pojkars egen erfarenhet av våld (män som utnyttjats sexuellt själva är 2 gånger så benägna att utnyttja kvinnor, män som våldtagits av andra män är 2 ggr så benägna att våldta själva, män som utsatts för homofobt våld är 3 ggr så benägna)

Det centrala budskapet i rapporten är att trots generella trender så ser våldet olika ut i olika sammanhang, varav "know your epidemic" bör vara ett ledord. Huvudsakliga strukturella orsaker till våldet är ojämställdhet, konflikt och utsatthet.

Se web cast från seminariet: <http://webtv.un.org/watch/why-do-men-use-violence-and-how-do-we-stop-it:-new-evidence-on-mens-use-of-violence-against-women-and-girls-and-its-uses-for-enhanced-prevention-csw-side-event/2212787287001/>

Namn: Gertrud Åström

Organisation: Sveriges Kvinnolobby

Rapport från FN:s kvinnokommission, CSW 57, 4 mars – 15 mars 2012

Sveriges Kvinnolobby har genomfört förberedande möten med våra medlemsorganisationer rörande arbetet i CSW. Tillsammans skrev vi uttalandet *Ahead of the 57th Commission on the Status of Women: The Swedish Women's Rights Movement demands increased governmental engagement to eliminate all forms of men's violence against women*, www.sverigeskvinnolobby.se. Uttalandet överlämnades till statsrådet Maria Arnholm.

Sveriges Kvinnolobby har deltagit på förberedande möten arrangerade av Jämställdhetsenheten vilket uppskattats då de ger bra information om arbetet under CSW.

Consultation Day 3 mars 2013

Varje år arrangerar NGO CSW/NY en Consultation Day. Då samlas NGO-deltagare från olika regioner i världen till diskussion och översyn av frågor som rör årets tema. Information finns på www.ngocsw.org. Michelle Bachelet talade under rubriken *Message from UN Women*. Hon menade att "the time for action is now", men fokuserade på den egna organiseringen. Bineta Diop från *Femmes Africains Solidarite* lyfte fram Sveriges, Norges och Finlands nationella handlingsplaner utifrån Resolution 1325 som föredömen. Diop, liksom Bachelet, betonade betydelsen av att förhandlingarna skulle leda till överenskommelser. Dean Peacock, Sonke Gender Justice, framhöll att pojkar lär sig att kvinnors kroppar används som en vara och för att sälja varor. Generellt upplevdes dagen som mindre informativ än brukligt om hur situationen ser ut i olika regioner, mindre idérik och mer "nervös". Teatergruppen GIRL Be Heard frågade "Mirror, mirror on the wall, who's the most exploited of all?" och svarade "I suppose I am".

NGO-träffar

Under CSW samlade Sveriges Kvinnolobby 25 stycken NGO-representanter till informationsmöte den 6 mars på den svenska representationen. Vid mötet deltog Johanna Nilsson som berättade om årets förhandlingar rörande slutsatserna. De svåra punkterna rörde begreppet gender, SRHR och referenser till kultur, tradition och religion för att ifrågasätta universella mänskliga rättigheter. I diskussionen framkom betydelsen av slutsatser för både UN Women och CSW. Caroline Stein informerade om arbetet med UN Women. Finansieringen är fortsatt problematisk. Deras deltagande var mycket uppskattat och frågorna många. Under CSW fanns detta år en mer omfattande samordning än vanligt mellan NGO-representanter, olika nationella koordinationer och UN Women som arrangerade flera träffar där fokus låg på att hitta strategisk samverkan mellan delegationerna.

Event

Sveriges Kvinnolobby genomförde side eventet *Corporate Sexual Responsibility – ethical partnership to abolish prostitution*. Eventet modererades av Christine Bader, Columbia University, och bland deltagarna imponerade Letty Asworth, Delta Air Lines. Eventet var knökfullt och har uppmärksammats i amerikansk press. Sveriges Kvinnolobby har även efteråt erhållit flera inbjudningar till internationella konferenser om CSR.

Det svenska eventet *Working together – Sweden's multisectoral approach for preventing and responding to VaWG* lyfte betydelsen av samarbete mellan olika sektorer och aktörer. Kerstin Bynander presenterade det nationella koordineringsuppdraget vilket också ledde till en fråga om varför det ansetts vara behov av detta. Angela Beausang, Roks, fokuserade på jourboenden, medvetandehöjande om mäns våld och hur Roks arbetat med politisk påverkan för att få till stånd och genomföra lagstiftning. Carina Olsson, SKR, pratade om våldtäkter och informerade om deras samarbete med idrottsföreningar vilket väckte intresse. Carolina Wennerholm, Sida, framhöll betydelsen av att bedriva ett långsiktigt och förebyggande arbete som är intersektorellt. Hon betonade också det strategiska ledarskapet vilket lyftes upp i diskussionen. Sveriges Kvinnolobby modererade eventet.

Vid flera NGO-event, bland annat vid Roks event om våld mot äldre kvinnor, lyftes möjligheten att använda tortyr-konventionen (CAT) i arbetet mot våld mot kvinnor av

Canadian Federation of University Women (CFUW) utifrån ”...how the defining elements of torture have assisted /.../in advocating for non-State torture as a specific form of violence against women and girls.”

Filmen ”It’s a girl – the three deadliest words in the world”, www.itsagirlmovie.com, är skakande och bör visas i Sverige. EU:s event var uppfriskande. Stavros Lambrinidos framhöll enfatiskt de universella mänskliga rättigheterna och uppmanade till arbete mot relativism.

Inledning och tal

Jan Eliasson framhöll i sitt inledningsanförande att vi måste skapa en kultur där ”shame is targeted solely on the perpetrator”. CEDAW-kommittens ordförande Nicole Améline talade klarspråk – kvinnor upplever diskriminering och våld i livets alla skeden och betonade att det inte bara handlar om att skydda utsatta kvinnor utan att byta paradigmen och undersöka och modernisera strukturer. I sitt anförande framhöll Island som enda land behovet att stoppa våldsamt pornografi. Applåder.

Paneler

Panelerna under CSW ger ofta information som annars inte framkommer, främst genom olika expertanföranden. Mervat El-Tallawy från Egypten pratade om globaliseringen som en multidimensionell process med fri rörelse för kapital men gradvis nedmontering av socialpolitiken. Hon kritiserade den nya egyptiska författningen och tog sedan plats i förhandlingarna för Egypten vilket gjorde skillnad. Pinar Ilkcaracan från Women for Women’s Human Rights, Turkiet, framhöll att historiska patriarkala strukturer har dolt och döljer mäns våld mot kvinnor vilket har sin grund i systematiska maktskillnader. Niklas Järvklo, mansutredningen, deltog i en panel om stereotypa könsroller och fick frågor om föräldraförsäkringen.

En panel liksom Generalförsamlingen diskuterade post-2015 Sustainable Development Goals, SDG. SDG återfinns även i årets slutsatser. Dock måste konstateras att jämställdhet som mål och metod samt kvinnors representation i FN:s arbete låter på ett sätt inom ramen för CSW och helt annorlunda i ”normala” sammanhang. Det blir en stor uppgift att skriva in tydliga och mätbara mål om kvinnor och jämställdhet i SDG.

Slutord

EU:s förhandlingsarbete upplevdes mer slutet än tidigare år, men den svenska delegationens öppna och inkluderande sätt att arbeta gör det lätt att bidra efter bästa förmåga.

Namn: Carina Ohlsson

Organisation: SKR

Rapport från Carina Ohlsson - SKR

För det första så var det oerhört viktigt att slutsatser antogs i år. Nu gäller det att de ska följas upp och efterlevas också. Det som märks på en konferens som handlar om jämställdhet och att bekämpa och förebygga mäns våld mot kvinnor är att det på inga sätt är självklart. Motkrafterna är välorganiserade och för fram sina synpunkter på ett strategiskt sätt.

Det som jag tycker känns positivt är ändå att definitionen att våld mot kvinnor är ett samhällsproblem förs fram hela tiden. Det fanns också ett klart och tydligt barnperspektiv på flera seminarier och i många tal. Därför är det viktigt att vi från Sverige håller fanan högt och lyfter upp barnperspektivet, vi som var först i världen med att kriminalisera barnaga. Viktigt med seminarier som det som Save the Children hade. "Breaking the Cycle of Violence, där det också talades om barn som utsatts för och upplevt våld, ungdomars engagemang, män som engagerar sig mot våld, föräldrasamtal mm

Jag tyckte också att Sveriges side-event var välorganiserat och blev mycket bra. Tycker att det speglade hur och på vilket sätt vi är engagerade i Sverige för att motverka och förebygga våldet. Självklart hade det kunna varit fler medverkande som t ex Män för jämställdhet. Något jag tänkt på i efterhand, detta beroende på att det var en utav de bestående intrycken att det var många både enskilda män och organisationer som lyfte mäns ansvar och hur viktigt det är att se våldet kopplat till manlighet och maskulinitet. Det är inte nytt i sig, men däremot att det togs upp på det sättet tidigare har det varit mer utav män som "räddaren"

Med anledning utav det som jag redan tagit upp, så förstår ni säkert att jag tyckte att det Nordiska ministerrådets seminariet med de nordiska jämställdhetsministrarna och Jan Eliasson som öppnade på ett mycket bra sätt där han sa. "Vi måste göra våldsamt maskulinitet till något skamligt."Intresset var stort - om hur män och killar kan engageras i arbetet mot våld mot kvinnor.

- En viktig åtgärd är att få pappor att ta ut mer föräldraledighet och ta större ansvar hemma. Vi har sett att det har en effekt mot våldet mot kvinnor, sa Arnholm. Den norska jämställdhetsministern Inga Thorkildsen, tryckte liksom Arnholm på betydelsen av att få fler pappor att vara föräldralediga längre.
- Jämställdhet inom familjen är viktigt i arbetet mot våld.

Några andra bra seminarier var:

Sverige Kvinnolobbys som tillsammans med SKR och Roks tagit fram ett material om etiska riktlinjer mot sexköp och sexuell exploatering, för att inspirera företag att ta ansvar för mänskliga rättigheter, jämställdhet och de anställdas arbetsmiljö. Detta eftersom en tredjedel av svenska medborgares sexköp utomlands sker i samband med tjänsteresa och en företagskultur kring porrklubbsbesök är vanlig i många länder och affärssammanhang.

Men's voices: new evidence on men's use of violence against women and girls and its uses for enhanced prevention. Intresseant undersökning som gjorts och som bekräftar mycket som tidigare antagits. Både användbar hemsida och undersökning som jag redan hänvisat flera både forskare och organisationer till www.partners4prevention.org

Seminariet Achieving gender justice: the case of reparation med bl a Elisabeth Rehn, ICC lärorikt

Namn: Annika Törnqvist

Organisation: Kvinna till Kvinna

Rapport CSW: Sido event *Equal Power-Lasting Peace*:

Kvinna till Kvinna arrangerade under de första dagarna av konferensen en lansering och seminarium kring rapporten *Equal Power – Lasting Peace* och en nya dokumentär *Six Days*. Lanseringen var ett samarbete mellan Kvinna till Kvinna, EU och svenska regeringen. I panelen satt FN:s särskilda representant för sexuellt våld i konflikt Zainab Bangura och EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter Stavros Lambrinidis. Civila samhället var representerat av Annie Matundu från DR Kongo och Lina Abou Habib från Libanon, bägge erfarna ledare för kvinnoorganisationer i sina länder. Panelen var välbesökt med drygt 40 personer.

EUs delegationschef och svenska ambassadören Mårten Grunditz inledde.

Samtalet handlade om hot om våld och våld mot kvinnor, och vad det betyder för kvinnors möjligheter att delta i fredsprocesser och andra beslutsfattande processer. *Equal Power – Lasting Peace* kartlägger hindren för kvinnors deltagande är i konfliktområden, och våld identifieras som ett av de största hindren.

Stavros Lambrinidis betonade att kampen mot våld mot kvinnor i grunden handlar om att förändra synsätt, det är ett långsiktigt arbete.

- EU bidrar med 200 miljoner euro per år till kvinnors deltagande och för att stärka kvinnors möjligheter och mer kan göras. Vi måste till exempel öka kunskapen inom regeringar kring frågor om mäns våld mot kvinnor. Nyligen samarbetade jag med Zainab Bangura kring ett specifikt fall i Somalia. En kvinna hade berättat för en journalist att hon blivit våldtagen av en polis. Det ledde till att både kvinnan och journalisten hamnade i fängelse anklagad för landsförräderi. Kvinnan släpptes för några dagar sedan men journalisten sitter fortfarande fängslad.
- I min del av världen, Afrika, så utgör kvinnor 52% av befolkningen, producerar 80% av maten och lagar 100% av den. Kvinnor är själva fundamentet i familjen och samhället, sa Zainab Bangura, som innan hon kom till FN var minister i Sierra Leones regering. En attack på en kvinna är därför också en attack på familjen och på samhället. Efter en konflikt så är det kvinnorna som samlar ihop bitarna. Därför borde det vara självklart att om man bara sätter krigsherrarna vid fredssamtalsbordet så kommer det handla om att fördela makten dem emellan. Om kvinnor inte får vara med så kommer samtalen aldrig handla om orsakerna till konflikten och konserverna av den.

Annie Matundu som är ordförande för *Women International League for Peace and Freedom* (WILPF) i Demokratiska Republiken Kongo berättade om vad det kostar att vara kvinnorrättsaktivist i ett samhälle som Kongo, där våldet är ständigt närvarande. Hon får alltså oftast hotfullt höra: ”Var försiktig, vi vet vad du gör”. Nyligen dödades två kvinnor i hennes region som hade tagit hand om våldtagna kvinnor. Deras kollegor försvann, ingen vet vart.

- Min fråga är: vad gör det internationella samfundet? Alla säger att vi måste vara proaktiva, men ingen är proaktiv eller ens aktiv i Kongo? Vad gör EU? Var finns FN:s resolution om kvinnor fred och säkerhet i Kongo?

Lina Abou Habib, vars organisation arbetar med kvinnors mänskliga rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika, lyfte den ökade religiösa fundamentalismen som ett mycket reellt och allvarligt hot mot kvinnors rättigheter. Vi måste våga adressera problemet, sa hon, och kalla saker vid dess rätta namn.

- Vi kan inte sitta och vänta och se vad som händer. En ny regering som efter en folklig revolt lyfter som första fråga att återinföra månggifte, att sänka flickors tillåtna giftasålder till 9 år och, som i Egypten, diskutera hur länge en man får ligga med sin fru efter att hon har dött – en sådan regering följer inte revoltens intention.

Nyckelfrågan för dem är att ha kontroll över kvinnorna, menade Lina Abou Habib.

Det är ett krig och vi måste samarbeta, sa Zainab Bangura avslutningsvis. I fallet med den somaliska kvinnan så mobiliserade jag och Stavros, så att när den somaliska presidenten träffade Obama så pratade han om sexuellt våld, när han träffade Ban Ki-Moon pratade han om sexuellt våld. Internationella överenskommelser är viktiga, men till slut är det ändå de nationella regeringarna som måste se till att de följs.

Rapport från CSW 2013

Detta år handlade CSW om mäns våld mot kvinnor och jag var en av dem som blev uttagen att följa med den svenska delegationen första veckan.

Det har varit en hektisk tid och mycket intressant att följa det förhandlingsarbete som förs. Varje morgon träffades vi på den svenska representationen och fick ta del av arbetet dag för dag. Vi hade också förmånen att få träffa den nya jämställdhetsministern vid flera tillfällen. Hon var mycket öppen och var lätt att föra en dialog med. Den svenska personalen från Utbildningsdepartementet och som vi haft ett par träffar med i Sverige, Annika Mansnerus, Tanja Olsson Blandy och Maria Gutiérrez, lotsade oss på ett mycket kunnigt och trevligt sätt runt i de många turer som förhandlingarna bestod av. Jag försökte att bidra med min sakkunskap och ge input till förhandlingarna, bland annat vad gällde språket kring prostitution i utkastet, som Roks och flera andra kvinnoorganisationer reagerade starkt mot. Jag upplevde att jag fick gott gehör för mina argument i den frågan. Vi fick också möjlighet att bevaka den svenska stolen i FN vilket var en intressant upplevelse.

På tisdagen var det så vår tur att delta i ett av svenska regeringen anordnat event "Working together – Sweden's multisectoral approach for preventing and responding to Violence against Women". Jag representerade våra medlemsjourer och berättade kort om vår verksamhet över 34 år. Min erfarenhet är lika lång och jag kunde vittna om hur vår organisation och politiker på alla nivåer har kunnat arbeta tillsammans och på så sätt förbättra för kvinnor och flickor, utsatta för mäns våld.

I mitt anförande berättade jag också om våra samarbeten med organisationer och myndigheter, som exempelvis utbildning och nätverk med våra tjejjourer.

Roks hade i ett mycket tidigt skede, innan vi visste att vi skulle få en plats i delegationen, anmält egna sideevents. Eftersom årets CSW-tema handlade om mäns våld mot kvinnor och flickor var det naturligt för oss att lägga stor energi på att närvara med vår expertkompetens. Vi anmälde fyra sideevents och till vår glädje fick vi alla antagna. Det var mycket hedrande eftersom det endast var 360 events av 600 som godkänts.

Vi hade under första veckan fyra egna events; om äldre kvinnor och våld, om vårdnadstvister när pappans våld mot mamman/barnen blir osynligt, om tjejjourerna samt om den svenska sexköpslagen. När det gällde äldre kvinnor och vårdnadstvister visade vi våra egenproducerade filmer: vi hade medverkan av en amerikansk forskare och jurist, dr. Jennifer Hoult när det gällde vårdnad och en nordisk panel när det gällde sexköpslagen. Jonas Trolle från Stockholmspolisen var med som expert vilket var mycket uppskattat. Medarrangör till det sista seminariet var Coalition Against Trafficking In Women (CATW). Jag talade också på två andra event, ett om papperslösa kvinnor för Wave (Women Against Violence Europe) och ett om nordiskt samarbete (där vi också visade film) för Nordiska Kvinner mot Vold (NKMV).

Vi hade som organisation bestämt att stanna två veckor och var således kvar under de verkliga förhandlingarna. Då var jag inte längre medlem av den svenska delegationen, men följde förhandlingarna på nära håll genom olika källor, bland annat amerikanska/europeiska gruppen, där vi fick briefing varje morgon samt ett par gånger under kvällstid. Jag förstår att vissa europeiska organisationer blev briefade av sina delegationer dagligen och det kunde jag sakna. Men, vi fick som sagt all information genom andras delegationer.

Angela Beausang

Ordförande för Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige